

AZ INTEGRÁLÓDOTT RENDÉSZET ÚJ KIHÍVÁSAI

Bevezető

Magyarország az Európai Unió elnökségi, tagsági, illetve NATO szerződése alapján több nemzetközi kötelezettséget is felvállalt, így az uniós feladatokon kívül elnöki tisztségünkben, vendéglátóként, és a diplomácia biztonságának garantálójaként is helyt kell állnunk. E feladatok következtében megnőtt az ország fenyegetettsége, ugyanis bizonyos politikai, társadalmi és vallási ellentétekkel kapcsolatba kerülő diplomaták fogadása elkerülhetetlen.

Újabb feladatot jelentenek az új típusú kihívások, kockázatok és fenyegetések a rendvédelemben. A rendészet szerveinek többlet feladatokkal kell megbirkózniuk, hiszen a terrorizmus, a terrorcselekmények, illetve a szervezett bűnözés megléte, fejlődése mára reális jelenséggé vált.

A rendészeti felsőoktatásba emiatt szükséges már egy újabb tananyag oktatása, mert csak jól képzett, szakmai nyelvtudással, illetve magas fokú bűnügyi ismeretekkel, tökéletes információ megismerési képességgel rendelkező hallgatókkal, majd a későbbiek során hivatásosokkal lehet megvalósítani a feladatokat. Magyarország csak így tudja garantálni az állampolgárok alkotmányos jogait, illetve a nemzetközi kötelezettségeiben foglaltakat.

Magyarország többlet feladatai

Rendészeti szempontból ENSZ és NATO tagságunk jelenti egyrészt a többletfeladatokat, másrészt az új típusú kihívásokat, kockázatokat és fenyegetéseket. Ez jelenleg kiegészül Európai Unió tagságunkból fakadóan az elnökségi feladatokkal, mely rendészeti szempontból sikeresen megvalósulni látszik, hiszen nem volt komolyabb összeütközés az elnökség résztvevőivel, helyszíneivel, illetve nem történt terrorcselekmény.

Az ENSZ és NATO tagságunkból kifolyólag nemzetközi küldetések, úgynevezett missziók megszervezése és lebonyolítása az, amely rendészeti szemmel feladatként meghatározható. Ezek a feladatok komoly anyagi forrásokat vesznek igénybe, hiszen minden esetben más országba kell eljutni a végrehajtóknak, illetve eszközeiknek. Ott más körülmények között, a hazainál zordabb időjárási, és hőmérsékleti értékek közepette kell helyt állni. Ráadásul ezekben az országokban más a kultúra, mások a viselkedési normák, emiatt még az életveszély is bizonyos esetekben fenn áll.

A Magyar Honvédség és a Rendőrség magas szintű nyelvoktatásban és szakmai képzésben részesíti hallgatóit felsőoktatási intézményeiben, de még így is sajnos bekövetkeznek sajnálatos esetek a missziók végrehajtása, illetve az intézkedések végrehajtása során. Nyilván minden helyzetre nem lehet felkészülni, ugyanis az anyagi

¹²⁷ Resperger István: Kihívások, kockázatok, fenyegetések. Tanulmány. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. Budapest, 2008.

források sajnos végesek, így van olyan témakör, amit költségvetési okokból nem lehet tökéletesen elsajátítani, főként a gyakorlati képzésben. Lehetőség van azonban külföldi tanulmányok folytatására, illetve viszonylag magas a külföldi szakmai oktatók aránya, akik hasznos információkkal tudnak szolgálni a hallgatóknak.

Az új típusú kihívások, kockázatok, fenyegetések

Az új típusú kihívások, kockázatok, fenyegetések már egy olyan probléma kör, amely kisebb súlyt kap az oktatásban, tekintettel arra¹²⁸ hogy ilyen helyzetek bekövetkezésének Magyarország szempontjából kevés az esélye.

Kockázatnak tekinthető a világ népességének növekedése és a migráció.¹²⁹ Sajnos a fejlett államok lakóinak csökken a létszáma, azonban nő a fejletlen országok lakossága, ezzel egy időben növekszik vallási kultúrája, radikalizmusa. Az iszlám terjedése komoly problémák elé állítja a fejlett, gazdagabb, és nagyobb létszámú muszlim kisebbségekkel rendelkező országokat. Ráadásul vallási közösségen belül óriási a migrációs szándék a jobb életkörülmények miatt, természetesen illegálisan, ugyanis a fogadó országok már rájöttek, hogy megálljt kell parancsolniuk a beözönlő migránsoknak. Sajnos ezt a törekvésüket eddig nem koronázta siker. Magyarország nagymértékben kapcsolódik ehhez a tendenciához, ugyanis, mint tranzit ország szerepelünk bizonyos migrációs útvonalakon. Ezen kívül schengeni külső határként fokozottan meg kell felelnünk a szerződésünkben foglaltaknak, hiszen, aki az országba sikeresen bejut, az már az Európai Unió nagy részébe el tud jutni különösebb probléma nélkül a határellenőrzések megszűnéséből kifolyólag.

Megállapítható, hogy egy fejlett állam területén élő mélyen vallásos bevándorló előbb utóbb a saját kis életkörülményeit kívánja megteremteni. Szükség van rájuk, mert a fogyó népesség miatt kell a termelő erő a gazdaságba, azonban ezeknek a bevándorlóknak a második és harmadik generációs leszármazottja már nem a régi élet és az új közti különbséget és az anyagi jólétet fogja szem előtt tartani, hanem egyéni identitását, aminek eredményeként nagy eséllyel találkozhat a vallási radikalizmussal, „a cél elérése érdekében mindent” elvvel, így kapcsolatba kerülhet a terrorizmussal.

Kihívásnak számít a folyamatos környezet szennyezés, az ásvány kincsek kiapadása, és a gazdasági visszaesés, mely szoros kapcsolatban van egymással, hiszen az ásványok felhasználása, elégetése, erdők irtása következtében eltűnnek bizonyos területek. Ezek a területek életterek voltak előtte a közösségeknek és állatvilágnak. Ez az élettér-csökkenés elvándorláshoz, és egyenlőtlenséghez vezet, hiszen egy új területre kényszerülő fejletlen csoport nem tud érdemben és teljes jogú tagként beilleszkedni egy másik közösségbe, csak alacsonyabb rendűként, mely további ellentéteket szülhet. Az ásványok csökkenő mennyisége miatt azok ára egyre feljebb megy, így sok esetben a felhasználó lakosságot az ásványokat birtokló országok, vállalatok nagymértékben tudják befolyásolni. Gazdasági visszaesést, gazdasági válságot lehet előidézni.

Fenyegetés alatt a szervezett bűnözést, a terrorizmust és a kábítószer használatot kell érteni. A szervezett bűnözés hazai és nemzetközi szintje jelen van minden fejlett államban, illetve a fejletlen, de bármiféle ásvánnyal rendelkező államokban is. A fejlett régiókban a fogyasztók miatt, a fejletlenebbekben pedig a termék megszerzése, előállítás miatt. A kábítószer, mint erős tudat módosító szer, óriási üzlet a termelőknek, a

¹²⁸ Szternák György: Gondolatok. Tanulmány. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. Budapest, 2008.

¹²⁹ Lipics László: Integrált határőrizet. Tanulmány. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. Budapest, 2010.

szállítóknak, az eladóknak, főként, ha a három fázist egy csoport végzi. Egyedül a fogyasztónak és a fogyasztó államának egészségügyi szerveinek hátrányos, mert a fogyasztó roncsolja, majd megsemmisíti magát mind lelkileg, mind testileg valamint anyagilag is. Ezzel többlet feladatokat hárít az egészségügyre, mert drága kezelésekre szorul, melyek eredménye nem feltétlenül a gyógyulás, sok esetben életének elvesztése.

A terrorizmus

A terrorizmus, az a fenyegetés, amely a legkomplexebb. Összefüggésben van a kihívásokkal, kockázatokkal is. Kapcsolódik a szervezett bűnözéshez vevőként, hiszen szervezett bűnözői hálózatokon keresztül készül és jut el a felhasználókhoz a terrorcselekmények eszköze. A terrorizmus *„Az erőszak alkalmazása politikai célból, azzal a szándékkal, hogy félelmet keltsen az állampolgárok körében.”* Más megközelítésben: *„Egyének és kis csoportok részéről elkövetett, előre eltervezett politikai indíttatású erőszak, – általában nem katonai célpontok ellen – azzal a szándékkal, hogy a közvéleményt befolyásolja.”* Az amerikai védelmi minisztérium álláspontja szerint: *„Erőszak, vagy azzal való fenyegetés előre tervezett alkalmazása, azzal a szándékkal, hogy a kormányzatot, a társadalmat megrendítse, vagy megpróbálja megfélemlíteni, vallási, politikai vagy ideológiai célok elérése érdekében.”* A Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) megfogalmazása szerint: *„Erő vagy erőszak jogtalan alkalmazása, a kormányzat vagy személyek ellen, azzal a céllal, hogy a közvéleményt megfélemlítse, megrendítse a kormányzatot, politikai, vagy társadalmi célok elérése érdekében.”* Netanjahu – egykori izraeli miniszterelnök – szerint: *„A terrorizmus a polgárokon gyakorolt szándékos, módszeres erőszak, amely az általa kiváltott félelmen keresztül politikai célokat kíván megvalósítani.”*

A Stockholmi Program¹³² lehetőségei és ajánlásai alapján az Európai Unión belül először Magyarországon, létrejött egy profil tisztán terror ellenes szervezet, a Terror Elhárítási Központ. A terrorizmus szemszögéből tekintve munkájuk célja a terrorcselekmények megelőzése, felderítése, felszámolása, a cselekmény folyamatainak megismerése, körözött személyek elfogása és a nemzetközi rendészeti szervekkel történő együttműködés, melynek keretén belül részvétel az Európai Rendőr Iroda (European Police Office - EUROPOL) és az Európai Rendőr Kollégium (European Police College - CEPOL) terrorizmus elleni nemzetközi munkájában. Eredményeiről még nem lehet beszámolni, a szervezet frissességére tekintettel. Az ott dolgozó személyvédők, felderítők és nemzetközi kapcsolattartók elmondása alapján a szándék megvan a terrorizmus ellen harcra, illetőleg az egységes, nemzetközi fellépés kidolgozására, reméljük ez a gyakorlatban is realizálódni fog ez az együttműködés az ilyen egységek között.

A rendészeti felsőoktatás új feladatai

A központ létrehozásán kívül szükség van a magyar rendészeti felsőoktatásban az utánpótlás kitermelésére, mind a rendőrség, és mind a honvédség tiszti állományának tekintetében. Ezek a képzett hivatásosok lesznek a jövőben azok, akik a kihívások,

¹³⁰ Resperger István: A terrorizmus elleni küzdelem. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. Budapest, 2005.

¹³¹ Michael Borgstede: Netanjahu will dreimonatigen Siedlungsbaustopp. Wltonline magazin. 2010. november 5.

¹³² Az Európai Unió Tanácsa 17024/1/09. számú egyezménye, Brüsszel, 2009. december 8.

kockázatok és fenyegetések ellen érdemben felvehetik a harcot, irányíthatják az ilyen jellegű akciókat.

Fontos a külföldi szervezeteknél folytatott oktatásokon részt venni, nemzetközi tanuló csoport keretein belül, hiszen csak így lehet a képzett állomok tudását elsajátítani. Ilyen képzések vannak az Egyesült Államokban, illetve Izraelben, Németországban, Franciaországban. Ugyanígy van lehetőség más ország szerveinek Magyarországon tanulni. Jelenleg anyagi források miatt jelentősebb a külföldiek oktatására ide érkezése, és sajnos kevesebb magyar rendészeti egyetemista és főiskolás kerül ki külföldre.

A nyelvtudás magasabb és sokrétűbb oktatása is megtérülne, hiszen, ha feltételnek szabnák a nyelvvizsga meglétét felvételnél, rögtön lehetőség lenne a külföldi tanulmányokra, és a felsőoktatásban töltött idő alatt egy akadállyal kevesebbel kellene megküzdnie a hallgatónak. Célszerű szakítani a hagyományos angol-német-francia nyelvtanulási kényszerrel, és praktikussági szempontok alapján el kell kezdeni a szakosodás után munkakörnek megfelelően kiválasztott orosz-okrán-román-szerb, valamint kínai-lovári cigány, illetve a terrorizmus szemszögéből az arab nyelv oktatását.

A megismerés, mint fontos módszer felvétele a tananyagba is szükségeltetik, hiszen a terrorizmus elkövetői-szervezői minden esetben, képzett, titkosszolgálati módszerekkel tisztában lévő személyek. Ezek kiszűrése, csak egy lassú, titkos módszereken alapuló megismerési tevékenység után válhat lehetségessé. Ezt csak egy külön tantárgy, és hosszadalmas gyakorlati képzés teszi lehetővé.

A rendszetben oktatott jogi anyagok európai Unión belüli fokozottabb egységesítése is szükséges, ugyanis azonos jogi tudással rendelkező végrehajtók tudnak csak nemzetközi szinten érdemben együttműködni, ennek hiányában egy közös művelet nehézkes. A terrorizmus elleni harc egyik fő feltétele a gyors reagálás.

Jogelemzés

Az alábbiakban össze kívánok hasonlítani néhány tagállamot a terrorcselekmények jogi megítélése szempontjából, annak megállapítása céljából, hogy megvalósult-e az egységes jog alkalmazásának állásfoglalása. Az összehasonlítást nem büntetőjogi szempontból kívánom elvégezni, hanem a német,¹³³ az osztrák¹³⁴ és a magyar¹³⁵ terrorcselekmény fogalmi elemeit vetem össze, a nemzetközi együttműködési szerződések függvényében.

A magyar és német büntető törvény egyezik az állami, nemzetközi szervezetek, lakosság, alkotmány, gazdasági és társadalmi rend, erőszak és közveszély, fegyverkezés, segítségnyújtás és emberölés tekintetében, azonban eltér a tevőleges magatartás, rendszerműködtetés, anyagi javak és visszaadás tekintetében

A magyar és osztrák büntető törvény egyezik az állami, nemzetközi szervezetek, lakosság, alkotmány, gazdasági és társadalmi rend, fegyverkezés, segítségnyújtás szemszögéből, de eltér a tevőleges magatartás, rendszerműködtetés, anyagi javak és visszaadás szemszögéből.

A német és osztrák büntető törvény egyezik az állami, nemzetközi szervezetek, lakosság, alkotmány gazdasági és társadalmi rend, fegyverkezés, segítségnyújtás, környezet és természet, erőszak alkalmazás és közveszéllyel fenyegetés alkalmazásában, eltér pedig

¹³³ Német Büntető Törvénykönyv 129. §

¹³⁴ Osztrák Büntető Törvénykönyv 278. §

¹³⁵ Magyar Büntető Törvénykönyv 261. §

emberölés, népirtás, nyilvánosság, állami tevékenység, adat kiszolgáltatás, korrupció, kalózkodás, vegyi anyag, halálos készülék, nyugdíjrendszer elleni támadás alkalmazásában.

Álláspontom szerint a büntető törvények egységesítésének ajánlása alapján fokozottabb együttműködésre van szükség, mert bár mindhárom említett országnak vannak további törvényei, illetve az aktuális büntető törvény is tartalmaz további elemeket más számmal, ám ezek alkalmazása bonyolultabb, mint ha „egy darab” törvényi tényállást, egy szakaszt kell átlátnunk.

Összegzés

Fentiek alapján megállapítható, hogy folytatni kell a megkezdett stratégiát, az együttműködési megállapodások kidolgozását, jogi egységesítést és kiemelten figyelni kell arra, hogy az együttműködés keretein belül zavartalanul működhessenek a meghatározott szervezetek, illetve biztosítva legyen ezen szervezetek utánpótlása. Kiemelten kell kezelni a rendészeti felsőoktatásban a kihívásokra, kockázatokra és fenyegetésekre reagáló új tantárgyak és új nyelvek oktatását, valamint az egységes jogi ismeretek elsajátítását. Természetesen tudomásul kell venni, hogy a fejlesztésnek van anyagi, technikai és személyzeti vonzata.